

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 20/2011-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. januára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. D. B., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 88/2005 a jeho uznesením zo 17. júla 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. D. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. marca 2010 doručená sťažnosť MUDr. D. B., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 88/2005 a jeho uznesením č. k. 20 C 88/2005-199 zo 17. júla 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ „... podal na okresnom súde satisfakčnú žalobu dňa 30. 3. 2005, ale súd namiesto toho aby vo veci konal, súd sťažovateľa iba šikanoval a doteraz, ani po 5. rokoch šikanácii, súd nedospel k spravodlivému záveru...

Prvé pojednávanie bolo dňa 8. 11. 2005, prebehlo bez pojednávania. Súd rozbehol vojnu o poplatky, hoci v tom čase mal žalobca jediný príjem dávky v núdzi a tak mal byť od poplatku oslobodený automaticky...

Po protizákonnom neoslobodzovaní od poplatkov došlo k šikanovaniu o splnomocnenie pre advokáta. Nasledovali protizákonné pokuty vo výške 10.000.- Sk, a 25.000,- Sk. Toto je štýl súdu provokovať, konať protizákonne a pokutovať! Meritum veci sa vyparilo a stratilo v súdnych machináciach...

Sťažovateľ podal sťažnosť na zbytočné prieťahy v konaní dňa 23. 01. 2008 a neskôr 21. 11. 2008...

Napokon do konania vstúpila sudkyňa JUDr. O. N., ktorá pokračovala v protizákonnom vyčínaní uznesením 20 C 88/2005-199.“.

Sťažovateľ ďalej vo svojej sťažnosti uvádza, že „... mal byť oslobodený od súdnych poplatkov pretože jeho jediný príjem boli dávky v núdzi 4.060.- Sk, čo bolo menej ako životné minimum, ktoré v tom čase bolo cca 6.000.- Sk. Súd však vyrobil z veci horor a pyšne v ňom pokračuje. Nie je schopný sebareflexie.“. Zároveň sťažovateľ „žiada o ustanovenie advokáta na konanie pred Ústavným súdom zo známych dôvodov. Sociálny status sťažovateľa je stále ponížujúci s nezmenený.“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„II.A. Okresný súd Bratislava II hrubo porušuje základné práva D. B. garantované čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 a čl. 13Dohovoru, súd sťažovateľa šikanoval.

II.B. Okresný súd Bratislava II je povinný zaplatiť D. B. satisfakciu vo výške 50.000 Euros v lehote 15 dní od doručenia Nálezu Ústavného súdu.

II.C. Ústavný súd zrušuje uznesenie 20 C/88/2005-199 zo dňa 17. 07. 2009 a oslobodzuje D. B. od poplatkov a zároveň prikazuje OS BA I ustanoviť sťažovateľovi advokáta ex offo.

II.D. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Bratislava II bezodkladne konanie 20 C/88/2005 ukončiť v lehote 30 dní, od doručenia Nálezu Ústavného súdu.“

Sťažovateľ doručil 28. decembra 2010 ústavnému súdu ďalšie podanie z 23. decembra 2010 označené ako „*Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky*“, ktoré je obsahovo zhodné so sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. marca 2010, v oboch z nich totiž sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 88/2005 (z hľadiska navrhovaného petitu je v nich rozdiel len vo výške požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia). Ústavný súd preto podanie z 23. decembra 2010 považuje len za doplnenie skôr podanej sťažnosti.

Sťažovateľ v oboch podaniach požiadal o ustanovenie advokáta pre konanie pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Z citovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva, že jeho súčasťou je jednak právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98). Ústavný súd zároveň konštatuje, že právo na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru obsahuje porovnateľné komponenty ako základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané

zákonem, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 88/05 a jeho uznesením zo 17. júla 2009

Sťažovateľ v sťažnosti výslovne namieta len postup okresného súdu v konaní sp. zn. 20 C 88/05. Z obsahu priloženej dokumentácie, ako aj obsahu spisu okresného súdu ale možno vyvodiť, že sťažovateľ v skutočnosti namieta, že k porušeniu ním označených práv došlo nielen postupom, ale aj uznesením okresného súdu č. k. 20 C 88/2005-199 zo 17. júla 2009.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Ak je o ochrane sťažovateľom označeného základného práva alebo slobody oprávnený konať alebo rozhodovať iný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom

prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci. V danom prípade bol sťažovateľ oprávnený podať proti namietanému uzneseniu okresného súdu, ako aj jeho postupu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 88/05 odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa vylučuje právomoc ústavného súdu. Preto ústavný súd v tejto časti sťažnosť sťažovateľa odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 88/2005

Na účely predbežného prerokovania časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 88/2005, si ústavný súd vyžiadal príslušný spis okresného súdu, z ktorého zistil:

Predmetom namietaného konania je rozhodovanie o žalobe sťažovateľa, ktorou sa domáha náhrady nemajetkovej ujmy v sume 50 000 Sk, proti odporkyňi A. B., B. Žaloba bola okresnému súdu doručená 30. marca 2005 a je vedená pod sp. zn. 20 C 88/2005. Namietané konanie bolo uznesením okresného súdu č. k. 20 C 88/2005-60 z 8. novembra 2005 zastavené potom, ako sťažovateľ na výzvu okresného súdu nezaplatil súdny poplatok za podaný návrh, a to i napriek tomu, že o následkoch nezaplatenia súdneho poplatku bol riadne poučený. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 8 Co 209/2008-139 z 28. novembra 2008 tak, že napadnuté uznesenie potvrdil. Sťažovateľovi bolo uznesenie krajského súdu doručené 19. januára 2009. Uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť 19. januára 2009, t. j. sťažovateľom namietané konanie je právoplatne skončené.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Sťažovateľ doručil ústavnému súde sťažnosť 9. marca 2010, pričom namietané konanie bolo právoplatne skončené 19. januára 2009. Z uvedeného vyplýva, že sťažnosť bola ústavnému súde doručená zjavne po uplynutí lehoty uvedenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, a preto ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu, že bola podaná oneskorene.

Zo spisu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ podal 20. januára 2009 proti jeho uzneseniu o zastavení konania z 8. novembra 2005 v spojení s uznesením krajského súdu z 28. novembra 2008 dovolanie a v tejto súvislosti požiadal o ustanovenie právneho zástupcu pre dovolacie konanie.

Keďže Občiansky súdny poriadok ustanovuje súdu prvého stupňa určité povinnosti aj v súvislosti s predkladaním spisu dovolaciemu súdu, ústavný súd preskúmal aj postup okresného súdu súvisiaci s predkladaním spisu Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako dovolaciemu súdu z toho hľadiska, či v rámci tohto postupu mohlo dôjsť k prierahom, ktoré by signalizovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z dokumentácie priloženej k sťažnosti a spisu okresného súdu sp. zn. 20 C 88/2005 vyplýva, že okresný súd uznesením č. k. 20 C 88/2005-199 zo 17. júla 2009 nevyhovel žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov pre dovolacie konanie. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie 27. augusta 2009. Dňa 14. septembra 2009 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa (predmetné konanie je krajským súdom vedené pod sp. zn. 7 Co 209/2009), kde sa nachádzal až do 10. decembra 2010, keď ho krajský súd vrátil

okresnému súdu z dôvodu, že mu vec bola predčasne predložená, pretože nastali nové právne skutočnosti, o ktorých je oprávnený rozhodnúť vecne príslušný okresný súd.

Z uvedeného vyplýva, že v čase, keď sťažovateľ doručil ústavnému súdu svoju sťažnosť (9. marca 2010), sa vec nachádzala pre účely rozhodnutia o odvolaní sťažovateľa v dispozícii krajského súdu, a teda v tom čase už okresný súd nemohol porušovať svojím postupom sťažovateľom označené práva.

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo.

Ústavný súd podľa svojej ustálenej judikatúry poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru len vtedy, ak bola sťažnosť pred ústavným súdom uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05).

Ak v čase, keď sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nemôže dochádzať k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (napr. II. ÚS 55/02).

Vzhľadom na uvedené a vychádzajúc zo zistenia, že v čase doručenia sťažnosti bola vec v dispozičnej sfére krajského súdu, a teda okresný súd v tom čase nemohol porušovať označené práva sťažovateľa, ústavný súd v časti, ktorou sťažovateľ namietal postup okresného súdu súvisiaci s predkladaním spisu vedeného pod sp. zn. 20 C 88/05

dovolaciemu súdu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 13 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 88/2005

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Už z povahy práva upraveného v čl. 13 dohovoru vyplýva, že k jeho porušeniu v zásade nemôže dôjsť postupom súdu prvého stupňa, teda v danom prípade postupom okresného súdu. O právnych prostriedkoch nápravy, ktorými sú podľa Občianskeho súdneho poriadku najmä sťažnosť, odvolanie a dovolanie, sú oprávnené rozhodovať nadriadené súdy, t. j. v danom prípade krajský súd, resp. najvyšší súd ako dovolací súd. Za daných okolností nemohlo dôjsť postupom okresného súdu ako súdu prvého stupňa k porušeniu práva garantovaného čl. 13 dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2011